గొప్పవారితో గుసగుసలు

పింగళి సూరన, తెనాలి రామకృష్ణుడు, భట్టుమూర్తి

కీ॥ శే॥ శ్రీ వారణాసి శ్రీనివాసరావు

[హంపీలో విఠలాలయంలో ఉత్సవ మంటపంమీద మూడు స్తంభాల్నాను కుని పింగళి సూరన, తెనాలి రామకృష్ణుడు, భట్టుమూర్తి కూర్చునుంటారు. దూరాన్నుంచి సమస్కరించి సమీపిస్తున్న నన్ను చూచి రామకృష్ణుడు—]

రామ: రా, యింకేం కూర్చో. లేకుంటే అందరం లేచి నాల్గు స్తంభాలాటాడ్దాం బట్టు!

నే: చిత్తం తమ సెల వెట్లాగయితే అట్లా. తమ ముగ్గురి ముఖలక్షణాల్చూస్తే నదే బాగుండేట్టుంది.

రామ: నీవు పట్టి కుంకవ్; కుంకవేగాదు కొంటెవ్; కొంటెవు మాత్రమేగాదు పలువవ్ కూడాను.

నే: అదేమిటండీ మనస్సు నెంతో యేకాగ్రం జేసి యెప్పటికంటే శ్రమపడి ఉపాసిస్తే శాపనార్థాల్తో ఆరంభించారు!

రామ: శాపనార్థాలా; ఇంకా నయం! పచ్చిగడ్డి లేకుండా యెట్లా భగ్గుమంటుందో, అగ్గిదగ్గర గుగ్గిలం జేరిస్తే యెట్లాగుంటుంద చూడాలని నీకు బుద్ధి పుట్టకపోతే మమ్మల్ని ముగ్గుర్నీ ఆహ్వానిస్తావా! ఆతురక చచ్చినాళ్లకు నీవంటి భిక్షువ దొరకలేదుకాని దొరికుంటే ఆ ముఖమంటపాన్ని నిప్పలేకుండానే తగలెట్టించేవాళ్లు.

నే: చూచారండీ సూరన్నగారూ, యెట్లా గంటున్నారో!

సూ: ఊఁ, (అని ఊరుకుంటారు)

భ: ఆయ నెప్పుడూ నంతే, వికటంగా ప్రసంగించకుంటే ఆయనకు తోచదు.

రా: అదుగో, వికటమా! ఆరంభించావ్!

భ: లేకపోతే యేమిటయ్యా? పిల్చిందాని కెందుకు నాయనా అనకుండా యేమిటి...

రా: మన ముగ్గుర్నెందుకు పిల్చాడన్నా. దానికి సమాధానం లేదు. ఇన్నాళ్లనుండి ఒక్కొక్కర్నే పిలిచి గుసగుస లాడినవాడు—ఈ సారి మళ్లీ అంటున్నా, ముగ్గుర్నెందుకు పిల్చాడు? అందులో మన ముగ్గుర్ని!

సూ: మొన్నిద్దర్ని పిల్చాడు. ఇవ్వాళ ముగ్గుర్ని పిల్చాడు, దాన్లో నేముంది.

రా: నీ వెప్పుడూ గడుసుబొందవే! కవిత్వం జబితే పెద్దలంతా పోయిన పోకళ్లన్నీ పరిశోధించి దొరికిన సందుల్లో దూరి కాలక్షేపం జేసి పేరు సంపాదించిన మహానుభావుడి కీ మాత్రం యుక్తి తోచదూ యీ పోకిర్ని సమరించడానికి!

భ: కవిత్వం జెప్పేటప్పుడు ఆ పని చెయ్యనివాడెవడు, నే నొక్కణ్ణేతప్ప.

రా: నే నట్లా చేసానని రుజువ్ చెయ్యి చూస్తా?

భ: నా బొంద, నే నేం రుజువ్ చేసేది? ఒక్క పాండురంగమాహాత్మ్యం రాసి కూర్చున్న తర్వాత.

రా: వెధవ చెత్త నొక గుట్టచెయ్యాలి కాబోలునీలాగ!

భ: నా గ్రంథాల్ను చెత్తన్నారూ! మీ బుద్ధేం మార్లా.

రా: మాటిమాటికి బుద్ధిని మార్చుకోవడానికి నే నేం నిలకళ్లేని అపవిత్రుణ్ణిగాను. ఇందాక 'అట్లా చెయ్యాలి వాడెవడు నే నొక్కణ్ణేతప్ప' అంటివే, నీ వ్వెలగబెట్టిం దేమిటో చెప్పు చూద్దాం?

భ: నే జెప్పినమాదిరి కవిత్వ మెవ్వరూ చెప్పలేదు.

రా: ఏమిటదీ చిత్రకవిత్వమా? బలే బాగుంది! గారడీవాడు మదపుటేనుగు నడక నెక్కిరించినట్లుంది.

సూ: పోనిస్తురూ! అంతా ఐపోయి కొన్ని శతాబ్దాలైనా మీ యిద్దరిగోలా ఆగదే!

నే: మంచిమాట సెలవిచ్చారు. ఒక్కొక్కర్నే పిలిస్తే వారి విషయమే చెప్పేరి. ఇద్దర్ని పిలిస్తే వారాశ్లే తేల్చకపోయిరి. ముగ్గురూ ఒకరికొకరు తీసిపోయేవారుకారు, ఏవైనా నాల్గుముక్కలు చెప్తారని నే నాశపడి తమకు శ్రమిస్తే మీ సొంత ఘోషేగాని నా విషయం పట్టకనే పోయమీకు!

సూ: నీ కెందుకు నాయనా, కావలసిం దేమో అడుగు.

రా: ఉహూఁ, ఇంకేం: మేం గూడా యెందుకూ అన్నీ ఆయనే చెప్తాడు విను. (భట్టుమూర్తితో) వెళ్దాంరా మనం.

భ: మీ రెళ్లండి నేం రాను.

నే: రామకృష్ణయ్యగారూ! క్షమించాలి కొంచెం దయచేసి నా మనవి నాలకించి నా సందేహం తీర్చండి.

రా: సరే యేమిటో వెళ్ల బెట్టా యేమువు. నేనుమటుకు నాకు తోచిందంటూంటా.

భ: అనడమేమిటీ చెయ్యడా నిగ్గూడా రాయలుగ్గర సెలవుపొందిన మహానుభావుడికి.

రా: నీ కెప్పుడూ అదే యేడుపు, నా కిచ్చిన వెళిక నీ కియ్యలేదని!

నే: చిత్తం: మీ ముగ్గుర్లో నెవరు గొప్పో చెప్పండి ముందు.

రా: (ఆశ్చర్యంతో) అరి పలవా! ఏమోయి సూరన్నా విన్నావా! వీడు వట్టిపలవకాదు: వ్యాకరణం తగలడితే తగలడ్డది—(పండ్లు బిగబట్టి పరమపలవ!! మా ముగ్గుర్లో నెవరు గొప్పో కావాలా? నేనే గొప్ప! నేనే!! ముమ్మాటికి నేనే!!!

భ: (ఆశ్చర్యంతో) ఏమిటీ, నీ వనుకుంటే సరిటయ్యా! నలుగురూ అనొద్దూ ఆ మాట! నే నెంతమాత్ర మొప్పుకోను. నేనే గొప్పవాణ్ణి!

రా: ఏమిటీ నీ వొప్పుకోవూ! నీవూ, నలుగురు వెధవలూ ఒప్పుకుంటే అయి, లేకపోతే కాదేం? నేనే గొప్పవాణ్ణి నీకంటే! ముమ్మాటికీ నంటే పనికిరాలేదుగా, ముప్పైమాట్లకు, చాల్దా మూడు వందల మాట్లకు, ఇంకా కావాలంటే మూడువేల—

భ: (చెవులు మూసుకుని) సూరనగారూ, ఏమిటీ గోల? మీ రూరుకుంటారేం?

రా: ఊరుకో కేం జేస్తా, డనమనూ చెప్తా! పైగా చెవులు మూసుకుంటున్నాడు! గెలవలాకపోతే యేముంది!

సూ: ఆగవోయ్ రామన్నా. (నాతో) నాయనా, యెవరు గొప్పో చెప్పండంటివే, గొప్పంటే దేన్లో.

నే: అదాండీ! క్షమించండి. గొప్పంటే కవిత్వంలో.

రా: మారి, దమెటట్లా గేడ్చావ్ కావేం! ఎవరు గొప్పంటే కులంలోనో, శాస్త్రజ్ఞానంలోనో, శీల సంపదలోనో ధైన్లోనో దన్లోనో, చివరకు ఒడ్డూపొడుగులోనో అనుకున్నా! విధవ కవిత్వంలోనా?!

భ: అదేమిటయ్యా, విధవ కవిత్వమంటావ్!

రా: కవిత్వం విధవది కాకేమిటి? ఈ కాలంలో నెట్లాగుందో చూడూ, అనాథత్వం ప్రాప్తించి. లేక ఒకప్పు డెప్పుడైనా గొప్పది కావడాని కదేం వేదమూ, శాస్త్రమూ?

భ: నీ వేదాలు, శాస్త్రాలుమటుకు కవిత్వం లేకపోతే నెక్కడుండేవి?

రా: ఓరి మూర్ఖుడా! అవి కేవలజ్ఞానప్రధానాలోయ్! కవిత్వంగూడా నట్లాటదే అయితే అంతా వినరు. అయినా అబ్బాయి, దాన్లో మటుకు నే నింకొకరికి తీసిపోయేవాణ్ణి కాను.

భ: తీసిపోవడ మేమిటి, ఆయన ముగ్గుర్లో గొప్ప కవి యెవ్వడంటూంటే! ఏమండీ సూరనగారూ?

నే: అవునండీ సూరనగారూ. మీరు తేలిస్తేగాని యిది తేలదు.

రా: ఊఁ. నే నేమన్నా అంటే నిదిగో నితడు వికటుణ్ణండానికి సిద్ధంగా వున్నాడు. తేల్చవయ్యా తేల్చు; చూద్దాం.

సూ: (విననట్లు నన్ను చూస్తూ) నీ వడిగింది బహు క్లిష్టమైన ప్రశ్న. దానికి సమాధాన మేమా అని విచారిస్తున్నా. ప్రతివాడికి వాడ్రాసింది బహుబాగుందని, వాడే మహాకవి నని వుంటుంది. కాదయ్యా, అంటే కోప మొచ్చి గంతు లారంభిస్తాడు. కాబట్టి యే కవినీ నీ వేమాత్రంవాడవని అడిగి లాభం లేదు. అది వచ్చేతరాల్లో బుద్ధిమంతులు తేల్చాల్సిన విషయం.

రా: నీ వెప్ప డేం జెప్పినా గోడమీది పిల్లి వాటంగా జెప్తావ్. బుద్ధిమంతు లేమిటి? కవిత్వం జెప్పిన కవికంటే వాడి కవిత్వబుద్ధి కలవాడెనడు? కవి కింకొకడు తీర్పుగా డెవడు, వాడికి వాడే తీర్పరితప్ప. వాడే చెప్పుకోవాలి.

భ: అవు న్నీవు చెప్పుకొన్నట్లయ్యా! ఉదయం బస్తనగంబు సేతువు హిమవ్యూహంబు చుట్టివంచినా నీకు కవిత్వంలో నెవ డెదురు, నీవె శారదవు అనుకొన్నట్లు.

రా: ఇదుగో కాకమాన్రాయా, యింకా దురదొకలా? గోక్కో అఁ, అని చెప్పకున్నా; మళ్లీ మళ్ళీ చెప్పకుంటా—

నే: చిత్తం. కథావిషయంలో కథకల్పితమైతే మంచిదా, జరిగిందైతే మంచిదా.

భ: దాన్ని గురించి మేం మా వసుచరిత్రలో చెప్పామే? దానికి భిన్నముండ దనుకుంటా! ఏం సూరన్నగారూ?

సూ: మాంచి సంకటమే తెచ్చిపెట్టావీ ప్రశ్నకు సమాధానం నన్ను చెప్పమని. నీవే మన్నా వేమిటి?

భ: (ఆశ్చర్యంతో) ఏమిటీ, మీ రా పద్యమే విన్లా, ఆంధ్రలోకంలో నాబాలగోపాలానికీ వచ్చునే అది!

సూ: వ్రాసి పారేయడమేగాని మా పద్యాల్జదువుకోవడమే మా కలవాట్లా. ఏమన్నావో చెప్పరాదూ?

భ: ఏమీ లేదు. కల్పనాకథ మాయరత్నమన్నా, ఆర్యకథ జాతిరత్నమన్నా, కవి కల్పనతో గూడిన కథ సానబట్టిన జాతిరత్నమన్నా.

సూ: అంతేగదా, ఆవిషయం సర్వాంగీకారమే; మా రాఘవపాండవీయం, ప్రభావతీప్రద్యుమ్నం సరే, కళాపూర్ణోదయాన్నే మన్నా? అయినా ఒక్కమా టడుగుతా, కేవలకల్పన సృష్టిలోనుండా అని మనమంతా కల్పనాకథను కునే దింకే ఆధారం లేకపోయినా కవి స్వానుభవంలో నన్నా వుండి వుంటుంది. అట్లా కాని కథ నేకనైనా కల్పిస్తే వాడు బ్రహ్మకు మించినవాడౌతాడు. ప్రకృతం మా కళాపూర్ణోదయంలో నున్న పాత్రలు కొన్ని కొన్ని, ముఖ్యంగా మూలపాత్రలు ఆర్యసత్కథల్లోవే!

రా: అబ్బబ్బా! ఏం అసావాదితోయ్ బ్రహ్మ అన్నారయ్యా మొనగాం డ్డిద్దరు. కవి కల్పన్తో గూడిన కథ మంచి దన్నారు! కాని కథయే గ్రంథన్లో వుందో చెప్పండి! ఒరేవ్! నే నిదే చెప్తున్నా; విను. ఇట్లా అక్కరమాలిన చర్చలు మీ కాలంలో నూటికి సెలగ. పాండిత్యం ఎక్కువయ్యే కొద్దీ చాదస్తం పెరుగుతూంటుంది. నీండ్ల నీమా టపెగ డంకంటె యే అనుభవజ్ఞుడైన గ్రామ్యుణ్ణైనా అడిగితే చిటికలో తేలిపోయేది.

భ: ఎదటివాండ్లమాట నంగీకరించ వేం కర్మమయ్యా!

రా: నీ కెప్పుడూ అదే తెగులు, నీవంది సాగాలని; విని మావాడూరుకోలా, నీవూ ఊరుకోరాదూ. ఐనా పారబడ్డాలే. ఊరుకుంటే నిన్ను చూచేదెవరు?

భ: నీ వూరుకున్నా, నేనూరుకోక పోయినా యిద్దర్నీ ఆంధ్రమే చూచింది; యింకా చూస్తుంది.

రా: చూణ్ణీ, మళ్ళీ మళ్ళీ చూణ్ణీ! ఎంత చూచినా, ఏమన్నాడూ, ఆ రామలింగకవి లింగని కీర్తి హసించు దిక్కులన్ అన్నవాదూరికే అన్లేదని చూస్తుంది.

నే: చిత్తం. మీ ముగ్గుర్లో గర్వాన్నెవరెక్కువ ప్రదర్శించుకున్నారు?

రా: నే నేదన్నా అనాలనీ, దాన్ని మా భట్టు కాదనాలనీ, మా సూరన్న సర్దాలనీ యీ కలాపంజూచి ఆనందించాలని, వుంటుందా నాయనా నీకు. తెలుసుకోవాల్సిన విషయాలెన్నో వుంటే వెర్రిప్రశ్న లేస్తావ్? అయినా చెప్తా పట్టు; వచ్చింది చల్లకు ముంత నెందుకు దాచాలి? నేనే ముగ్గుర్లోకి గర్విష్టిని. నాకంటే యెవరూ లేదని నేం జెప్పుకొన్నట్లెవ్వడూ చెప్పుకోలా. అయినా ఒకమాట జ్ఞాపకముంచుకో— ఏదైనా కలవాడు నా కిదుందం టే దాన్లో గర్వం లేదు.

భ: నాకిదుందికాని, యింకెవ్వరికీ లేదంటే?

రా: ఎవ్వరికీ లేనప్పు డంటేమటుకు గర్వమే ముందీ దాన్లో?

భ: ఇదోయ్ నాయనా సరళి ఏ చిన్న విషయ మొచ్చినా వేలికి జెడితే కాలికి, కాలికి జెడితే వేలికి మెలేసి తనకున్న తర్కప్రజ్ఞంతా విసిరి మచ్చ మాపుతాడు. నీతో వాదించ లేమయ్యా బాబూ!

రా: కొందరి నాల్కకా ప్రజ్ఞుంటుంది

నే: కథల్ను జోడించడం మంచి దంటారా సూరన్నగారూ?

రా: ఆ శంకనుదీర్చమని వాండ్లనడక్కోయ్ వెర్రివాడా! కథల్ను జోడించి, జోడించి గోలెత్తి ఆంధ్రాన్ని గోలెత్తించారు మహానుభావులు: రామాయణ భారతాల్నాకరు, హరిశ్చంద్రా నలచరిత్ర ల్నొకరు! వీండ్ల జోడిం పేమిటి, వాడెవడో మా వెనుకొచ్చిన వాడొకడు ముప్పర్ని పేనాడు మూడుకథల్ను; మరొకడు నాల్గు పుర్లతాణ్ణు తయారు చేశాడో లేదో నాకు జ్ఞాపకం లేదూ! నన్నడుగు దాని విషయంచెప్తా.

నే: చెప్పండి బాబూ, మేమంతా నది మంచిదా కాదా అని కొట్టుకుంటున్నాం.

రా: ఈ మాత్రానికి కొట్టుకోడానికి మీరే పాటివిమర్శకులోయ్. చెప్తా, సావకాశంగా విను:

ఉభయభాషాప్రవీణులైన పండిత కవులకు రెండు భాషల్లో రెండు మూడర్థాలో, ఇంకా యెక్కువర్థాలో గల మాటలు కనీసం కొన్నివందలైనా వచ్చుంటాయ్. పద్యరచనా చమత్కారముంటే వాండ్లు వాట్నక్కడక్కడా గుచ్చి, రెండు కథార్థాలో, యింకా యెక్కువ కథార్థాలో వచ్చే పద్యాల్ను గూర్చి, నీ వన్న గ్రంథాల్ను రచించొచ్చు. కాని ఆ పద్యా లెట్లాటివైనా అర్థమయ్యేగాని వినసింపుగా వుండవ్. వీండ్లిద్దర్ని అడుగు, కావాలంటే ప్రమాణంజేసి చెప్పమనూ, అక్కడక్కడా వీండ్లు రాసిన రెండు కథలకు సమానార్థ మిచ్చే పొడిపద్యాలు ధారాళంగా, రసవంతంగా నడిచాయో, శ్లేషించినవి నడిచాయో అయితే యీ బాధెందుకంటే యేంజెప్పను? చిత్రకవిత్వరచన్లో నిదొక భాగం. మా కింతొచ్చు నని చెప్పుకోడానికి వీలైనమార్గం. పాండిత్య ప్రకటన కనువైన సాధనం. అంతేగాని అందువల్ల కవి గొప్ప కవి నడానికి వీల్లేదు.

నే: (మిగిల్నిద్దర్ని) ఏ మండీ తమ రంగీకరిస్తారా?

రా: అడగడం గూడా యెందుకూ—

భ: మా రామకృష్ణయ్యగా రొక్క సారైనా సక్రమంగా మాట్లాడినపుడు?

20-వ పేజీ చూడుడు

నెరసిన వెంట్రుకలకౌషధము

రంగు పూయవక్కరలేదు. ఆయుర్వేద చికిత్స. తెల్లని, రంగును మార్చి శాశ్వతముగా వెంట్రుకలకు నలుపు నిచ్చును. గుణం కానిచో, డబ్బు వాపసు చేయబడును. తెలుపు కొంచమైయుండిన రూ 2-8-0; మధ్యరకమైయుండిన రూ 3-8-0; పూర్తిగా యుండిన రూ 5-0-0.

గమనింపు:-ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ నిచ్చు ఔషధము.

Kesh Ranjan Aushadhalaya,
M. 63, P.O Raniganı (Burdwan.)